

LEGE nr. 105 din 22 septembrie 1992 (*actualizata*)

cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat
(actualizata pana la data de 26 octombrie 1993*)

EMITENT: PARLAMENTUL

*) Textul initial a fost publicat in Monitorul Oficial al Romaniei nr. 245 din 1 octombrie 1992. Aceasta este forma actualizata de S.C. "Centrul Teritorial de Calcul Electronic" S.A. pana la data de 26 octombrie 1993, cu modificarile si completarile aduse de [RECTIFICAREA nr. 105 din 20 septembrie 1992](#).

Parlamentul Romaniei adopta prezenta lege.

CAP. 1

Dispozitii generale

ART. 1

Prezenta lege cuprinde:

- a) norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept international privat;
- b) norme de procedura in litigii privind raporturi de drept international privat.

In intelesul prezentei legi, raporturile de drept international privat sint raporturile civile, comerciale, de munca, de procedura civila si alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

ART. 2

Strainii sint asimilati, in conditiile legii, in drepturi civile cu cetatenii romani in tot ce priveste aplicarea dispozitiilor prezentei legi. Asimilarea se aplica si in beneficiul persoanelor juridice straine.

ART. 3

Cind determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmeaza sa fie data unei institutii de drept sau unui raport juridic, se ia in considerare calificarea juridica stabilita de legea romana.

ART. 4

Daca legea straina, determinata potrivit dispozitiilor ce urmeaza, retrimite la dreptul roman, se aplica legea romana, afara de cazul in care se prevede in mod expres altfel.

Retrimiteria facuta de legea straina la dreptul altui stat este fara efect.

ART. 5

In cazul in care legea straina apartine unui stat in care coexista mai multe sisteme legislative, dreptul acelui stat determina dispozitiile aplicabile.

ART. 6

Aplicarea legii straine este independenta de conditia reciprocitatii, afara numai daca dispozitiile ce urmeaza sau legi speciale nu prevad altfel.

In cazul in care se cere conditia reciprocitatii de fapt, indeplinirea ei este prezumata pina la dovada contrara. Dovada se solicita Ministerului Justitiei, care stabileste situatia reala, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

ART. 7

Continutul legii straine se stabileste de instanta judecatoreasca prin atestari obtinute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau un alt mod adecvat.

Partea care invoca o lege straina poate fi obligata sa faca dovada continutului ei.

In cazul imposibilitatii de a stabili continutul legii straine, se aplica legea romana.

ART. 8

Aplicarea legii straine se inlatura:

- a) daca incalca ordinea publica de drept international privat roman;
- b) daca a devenit competenta prin fraudă.

In cazul inlaturarii legii straine, se aplica legea romana.

ART. 9

Drepturile cistigate in tara straina sint respectate in Romania, afara numai daca sint contrare ordinii publice de drept international privat roman.

ART. 10

Dispozitiile prezentei legi sint aplicabile in masura in care conventiile internationale la care Romania este parte nu stabilesc o alta reglementare.

CAP. 2

Persoane fizice

Sectiunea I

Statutul persoanei fizice

ART. 11

Starea, capacitatea si relatiile de familie ale persoanei fizice sint cirmuite de legea sa nationala, afara numai daca, prin dispozitii speciale, nu se prevede altfel.

ART. 12

Legea nationala este legea statului a carui cetatenie o are persoana in cauza. Determinarea si proba cetateniei se fac in conformitate cu legea statului a carei cetatenie se invoca.

Legea nationala a cetateanului roman care, potrivit legii straine, este considerat ca are o alta cetatenie, este legea romana.

Legea nationala a strainului care are mai multe cetatenii este legea statului unde isi are domiciliul sau, in lipsa, resedinta.

Daca o persoana nu are nici o cetatenie, se aplica legea domiciliului sau, in lipsa, legea resedintei.

ART. 13

Inceputul si incetarea personalitatii sint determinate de legea nationala a fiecarei persoane.

ART. 14

Numele persoanei este cirmuit de legea sa nationala.

Ocotirea impotriva actelor de incalcare a dreptului la nume, savirsite in Romania, este asigurata potrivit legii romane.

ART. 15

Apartenenta unei persoane la o noua lege nationala nu aduce atingere majoratului dobindit potrivit legii care ii era anterior aplicabila.

ART. 16

Conditiiile, efectele si anulara unei hotariri prin care se constata moartea prezumata, absenta sau disparitia, precum si prezumtiile de supravietuire sau de moarte sint cirmuite de ultima lege nationala a persoanei disparute.

Daca aceasta lege nu poate fi identificata, se aplica legea romana.

ART. 17

Persoana care, potrivit legii nationale sau legii domiciliului sau, este lipsita de capacitate sau are capacitate de exercitiu restrinsa, nu poate sa opuna aceasta cauza de nevaliditate celui care l-a socotit, cu buna-credinta, ca fiind deplin capabil in conformitate cu legea locului unde actul a fost intocmit.

Aceasta regula nu se aplica actelor juridice referitoare la familie, mostenire si transmiterea imobilelor.

Sectiunea a II-a

Casatoria si divortul

ART. 18

Conditiiile de fond cerute pentru incheierea casatoriei sint determinate de legea nationala a fiecaruia dintre viitorii soti.

Daca una dintre legile straine astfel determinata prevede un impediment la casatorie care, potrivit dreptului roman, este incompatibil cu libertatea de a incheia o casatorie, acel impediment va fi inlaturat ca inaplicabil in cazul in care unul dintre viitorii soti este cetatean roman si casatoria se incheie pe teritoriul Romaniei.

ART. 19

Forma incheierii casatoriei este supusa legii statului pe teritoriul caruia se celebreaza.

Casatoria unui cetatean roman aflat in strainatate poate fi incheiata in fata autoritatii locale de stat competente ori in fata agentului diplomatic sau functionarului consular fie al Romaniei, fie al statului celuilalt viitor sot.

Casatoria care se incheie in fata agentului diplomatic sau functionarului consular al Romaniei este supusa conditiilor de forma a legii romane.

ART. 20

Relatiile personale si patrimoniale dintre soti sint supuse legii nationale comune, iar in cazul in care au cetatenii deosebite, sint supuse legii domiciliului lor comun.

Legea nationala comuna sau legea domiciliului comun al sotilor continua sa reglementeze efectele casatoriei in cazul in care unul dintre ei isi schimba, dupa caz, cetatenia sau domiciliul.

In lipsa de cetatenie comuna sau de domiciliu comun, relatiile personale sau patrimoniale dintre soti sint supuse legii statului pe teritoriul caruia au ori au avut resedinta comuna sau cu care intretin in comun cele mai strinse legaturi.

ART. 21

Conditiiile de fond cerute in incheierea conventiei matrimoniale sint cele stabilite de legea nationala a fiecaruia dintre viitorii soti.

Regimul si efectele conventiei matrimoniale sint cirmuite de legea aleasa prin acord de catre viitorii soti, iar in lipsa, de legea prevazuta de art. 20.

Aceeasi lege stabileste daca este posibila modificarea sau inlocuirea conventiei matrimoniale in timpul casatoriei. Modificarea sau noua conventie matrimoniala nu poate aduce prejudicii tertilor.

ART. 22

Divortul este cirmuit de legea aplicabila potrivit art. 20.

Daca legea straina, astfel determinata, nu permite divortul ori il admite in conditii deosebit de restrictive, se aplica legea romana, in cazul in care unul dintre soti este, la data cererii de divort, cetatean roman.

ART. 23

In cazul in care sotii sint in drept sa ceara separatia de corp, conditiile acesteia sint supuse legii prevazute de art. 20, care se aplica in mod corespunzator.

ART. 24

Legea care reglementeaza cerintele legale pentru incheierea casatoriei se aplica nulitatii casatoriei si efectelor acestei nulitati.

Nulitatea unei casatorii incheiata in strainatate cu incalcarea conditiilor de forma poate fi admisa in Romania numai daca sanctiunea nulitatii este prevazuta si in legea romana.

Sectiunea a III-a

Filiatia

ART. 25

Filiatia copilului din casatorie se stabileste potrivit legii care, la data cind s-a nascut, cirmuieste, potrivit art. 20, efectele casatoriei parintilor sai.

Daca, inainte de nasterea copilului, casatoria parintilor a incetat sau a fost desfacuta, se aplica legea care, la data incetarii sau desfacerii, ii cirmuia efectele.

ART. 26

Legea aratata in art. 25 se aplica de asemenea:

- a) tagaduirii paternitatii copilului nascut din casatorie;
- b) dobindirii numelui de catre copil;
- c) raporturilor dintre parinti si copil, inclusiv obligatiei parintilor de a intretine copilul, de a-l educa si de a-i administra bunurile.

ART. 27

In cazul in care parintii sint in drept sa procedeze la legitimarea prin casatorie subsecventa a copilului nascut anterior, conditiile cerute in acest

scop sint cele prevazute de legea care, potrivit art. 20, se aplica efectelor casatoriei.

ART. 28

Filiatia copilului in afara casatoriei se stabileste potrivit legii nationale a copilului de la data nasterii. In cazul in care copilul, cetatean strain, are si o alta cetatenie straina, se aplica legea care ii este mai favorabila.

Legea mentionata se aplica indeosebi:

- a) recunoasterii filiatiei si efectelor ei;
- b) contestarii recunoasterii filiatiei;
- c) raporturilor dintre parinti si copil, inclusiv obligatiei parintilor de a intretine copilul, de a-l educa si de a-i administra bunurile.

ART. 29

Dreptul mamei de a cere tatalui copilului din afara casatoriei sa raspunda pentru cheltuielile din timpul sarcinii si pentru cele prilejuite de nasterea copilului este supus legii nationale a mamei.

ART. 30

Conditiiile de fond cerute pentru incheierea adoptiei sint stabilite de legea nationala a adoptatorului si a celui ce urmeaza sa fie adoptat. Acestia trebuie sa indeplineasca si conditiile care sint obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele doua legi nationale aratate.

Conditiiile de fond cerute sotilor care adopta impreuna sint cele stabilite de legea care cirmuieste, potrivit art. 20, efectele casatoriei lor. Aceeasi lege se aplica si daca unul dintre soti adopta copilul celuilalt.

ART. 31

Efectele adoptiei, precum si relatiile dintre adoptator si adoptat sint cirmuite de legea nationala a adoptatorului, iar in cazul adoptiei consimtite de soti este aplicabila legea prevazuta de art. 20. Aceeasi lege cirmuieste si desfacerea adoptiei.

ART. 32

Forma adoptiei este supusa legii statului pe teritoriul caruia ea se incheie.

ART. 33

Nulitatea adoptiei este supusa, pentru conditiile de fond, legilor prevazute la art. 30, iar pentru nerespectarea conditiilor de forma, legii prevazute la art. 32.

Sectiunea a IV-a

Obligatia de intretinere

ART. 34

Legea aplicabila obligatiei de intretinere este:

- a) in raporturile dintre parinti si copii, legea care cirmuieste, potrivit art. 25, 28 si 31, efectele filiatiei;
- b) in raporturile dintre soti, legea care cirmuieste, potrivit art. 20, efectele casatoriei;
- c) in raporturile dintre fostii soti, legea care cirmuieste, potrivit art. 22, divortul;
- d) in raporturile dintre persoane, legea nationala a creditorului. In caz de schimbare a cetateniei, noua lege nationala se aplica numai prestatiilor ulterioare schimbarii.

ART. 35

Legea aplicabila obligatiei de intretinere determina indeosebi:

- a) persoana creditorului si debitorului, precum si ordinea de prioritate intre mai multi debitori;
- b) intinderea obligatiei de intretinere;
- c) modul de executare a obligatiei si termenele pentru satisfacerea acesteia. Pentru a se determina intinderea obligatiei de intretinere trebuie sa se tina seama, chiar daca legea straina aplicabila dispune altfel, de posibilitatile materiale ale debitorului si de nevoile efective ale creditorului.

Sectiunea a V-a

Ocrotirea persoanelor lipsite de capacitate de exercitiu sau cu capacitate de exercitiu restrinsa

ART. 36

Ocrotirea minorului nascut din casatorie sau adoptat, exercitata de parinti ori, dupa caz, de tata sau de mama, este cirmuita de legea prevazuta de art. 20.

ART. 37

Instruirea, modificarea, efectele si incetarea tutelei, precum si raporturile dintre tutore si persoana lipsita de capacitate sau cu capacitate restrinsa sint supuse legii nationale a persoanei ocrotite.

Obligatia de a accepta si de a exercita tutela este supusa legii nationale a tutorelui.

ART. 38

Masurile ce se iau de catre parinti sau tutore cu privire la minor sau la o alta persoana lipsita de capacitate sau cu capacitate restrinsa, ori cu privire la bunurile ce le apartin, sint supuse legii statului ale carui autoritati indruma si supravegheaza exercitarea ocrotirii de catre cei in drept.

ART. 39

Dispozitiile art. 37 si 38 se aplica in mod corespunzator curatelei si oricaror institutii de ocrotire a persoanelor lipsite de capacitate sau cu capacitate restrinsa.

CAP. 3

Persoanele juridice

ART. 40

Persoana juridica are nationalitatea strainului pe al carui teritoriu si-a stabilit, potrivit actului consultativ, sediul social.

Daca exista sedii in mai multe state, determinant pentru a identifica nationalitatea persoanei juridice este sediul real.

Prin sediul real se intelege locul unde se afla centrul principal de conducere si de gestiune a activitatii statutare, chiar daca hotaririle organului respectiv sint adoptate potrivit directivelor transmise de actionari sau asociati din alte state.

ART. 41

Statutul organic al persoanei juridice este cirmuit de legea sa nationala, determinata in modul prevazut la art. 40.

Statutul organic al sucursalei infiintate de catre persoana juridica intr-o alta tara este supus legii nationale a acesteia.

Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al carui teritoriu si-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabila persoanei juridice care a infiintat-o.

ART. 42

Legea statului organic al persoanei juridice cirmuieste indeosebi:

- a) capacitatea acesteia;
- b) modul de dobindire si de pierdere a calitatii de asociat;
- c) drepturile si obligatiile ce decurg din calitatea de asociat;
- d) modul de alegere, competentele si functionarea organelor de conducere ale persoanelor juridice;
- e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;
- f) raspunderea persoanei juridice si a organelor ei fata de terti;
- g) modificarea actelor constitutive;
- h) dizolvarea si lichidarea persoanei juridice.

ART. 43

Persoanele juridice straine cu scop patrimonial, valabil constituite in statul a carui nationalitate o au, sint recunoscute de plin drept in Romania.

Persoanele juridice straine fara scop patrimonial pot fi recunoscute in Romania, pe baza aprobarii prealabile a guvernului, prin hotarire judecatoreasca, sub conditia reciprocitatii, daca sint valabil constituite in statul a carei nationalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmaresc nu contravin ordinii sociale si economice din Romania.

Hotarirea de recunoastere se publica in Monitorul Oficial al Romaniei si intr-un ziar central si este supusa recursului in termen de 60 de zile de la data ultimei publicari.

Recursul poate fi exercitat de orice persoana interesata pentru neindeplinirea oricareia dintre conditiile prevazute la alin. 2.

ART. 44

O persoana juridica straina care este recunoscuta beneficiaza de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, in afara de cele pe care statul care face recunoasterea le refuza prin dispozitiile sale legale.

ART. 45

Persoana juridica straina recunoscuta in Romania isi desfasoara activitatea pe teritoriul tarii in conditiile stabilite de legea romana referitoare la exercitarea activitatilor economice, sociale, culturale sau de alta natura.

ART. 46

Fuzionarea unor persoane juridice de nationalitati diferite poate fi realizata daca sint indeplinite cumulativ conditiile prevazute de cele doua legi nationale aplicabile statutului lor organic.

CAP. 4

Dispozitii comune persoanelor fizice si persoanelor juridice

ART. 47

Reprezentarea legala a persoanei fizice lipsite de capacitate de exercitiu si a persoanei juridice in cazurile in care se afla in incetare de plati, precum si asistarea persoanei fizice cu capacitate de exercitiu restrinsa sint supuse legii care se aplica raportului juridic din care se naste atributia de reprezentare sau de asistare.

ART. 48

Calitatea de comerciant este determinata de legea statului unde persoana fizica sau juridica a obtinut autorizarea de a desfasura activitati economice sau unde este inmatriculata.

In lipsa de autorizare, de inmatriculare*) sau daca persoana a obtinut mai multe autorizatii, respectiv este inmatriculata in mai multe state, se aplica legea statului unde functioneaza conducerea activitatii ei economice.

*) Conform [RECTIFICARII nr. 105 din 20 septembrie 1992](#), publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 254 din 26 octombrie 1993, in [Legea nr. 105/1992](#) cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, se face urmatoarea rectificare:

- La articolul 48 alineatul 2, in loc de "In lipsa de autorizatie de inmatriculare..." se va citi "In lipsa de autorizare, de inmatriculare...".

CAP. 5

Bunurile

Sectiunea I

Regim general

ART. 49

Posesia, dreptul de proprietate si celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garantii reale, sint cirmuite de legea locului unde acestea se afla sau sint situate, afara numai daca prin dispozitii speciale se prevede altfel.

ART. 50

Natura mobiliara sau imobiliara, cit si continutul drepturilor reale asupra bunurilor se determina in conformitate cu legea locului unde se afla sau sint situate, prin derogare de la art. 3.

ART. 51

Platformele si alte institutii durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sint considerate, in intelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Sectiunea a II-a
Bunurile mobile corporale

[ART. 52](#)

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care si-a schimbat asezarea sint cirmuite de legea locului unde acesta se afla in momentul cind s-a produs faptul juridic care a generat, modificat sau stins dreptul respectiv.

[ART. 53](#)

Bunul aflat in curs de transport este supus legii statului de unde a fost expediat, afara numai daca:

a) partile interesate au ales prin acordul lor, in conditiile art. 73 si art. 74, o alta lege, care devine astfel aplicabila;

b) bunul este depozitat intr-un antrepozit sau pus sub sechestru in temeiul unor masuri asiguratorii sau ca urmare a unei vinzari silite, in aceste cazuri fiind aplicabila, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reasezat temporar.

c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind in acest caz supus legii sale nationale.

[ART. 54](#)

Conditiiile si efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sint cirmuite, daca partile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

Sectiunea a III-a
Mijloacele de transport

[ART. 55](#)

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sint supuse:

a) legii pavilionului pe care il arboreaza nava sau aeronava;

b) legii aplicabile statutului organic al intreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare si rutiere din patrimoniul ei.

[ART. 56](#)

Legea aratata de art. 55 se aplica deopotriva:

a) bunurilor aflate in mod durabil la bord, formindu-i dotarea tehnica;

b) creantelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistenta tehnica, intretinerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Sectiunea a IV-a
Titlurile de valoare

[ART. 57](#)

Emiterea de actiuni nominative, la ordin sau la purtator, precum si de obligatiuni este supusa legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

[ART. 58](#)

Conditiiile si efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele aratate de art. 57 sint supuse:

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cit priveste titlul nominativ;

b) legii locului de plata a titlului la ordin;

c) legii locului unde se afla titlul la purtator in momentul transmiterii, in raporturile dintre posesorii succesivi, precum si dintre acestia si tertele persoane.

[ART. 59](#)

Legea aratata expres in cuprinsul unui titlu de valoare se stabileste daca acesta intruneste conditiile spre a fi un titlu reprezentativ al marfii pe care o specifica. In lipsa unei asemenea precizari, natura titlului se determina potrivit legii statului in care isi are sediul intreprinderea emitenta.

Daca titlul reprezinta marfa, legea care i se aplica, in calitatea sa de bun mobil, potrivit alineatului precedent, cirmuieste drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifica.

Sectiunea a V-a

Bunurile necorporale

ART. 60

Nasterea, continutul si stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creatie intelectuala sint supuse legii statului unde aceasta a fost pentru intia oara adusa la cunostinta publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau in alt mod adecvat.

Operele de creatie intelectuala nedivulgate sint supuse legii nationale a autorului.

ART. 61

Nasterea, continutul si stingerea dreptului de proprietate industrială sint supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori inregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit sau de inregistrare.

ART. 62

Obtinerea reparatiei materiale si morale este supusa legii statului unde a avut loc incalcarea dreptului de autor sau de proprietate industrială.

ART. 63

Drepturile de autor si de proprietate industrială ale persoanelor fizice si persoanelor juridice straine sint ocrotite pe teritoriul Romaniei, conform legii romane si conventiilor internationale la care Romania este parte.

Sectiunea a VI-a

Formele de publicitate

ART. 64

Formele de publicitate, realizate in orice mod, referitoare la bunuri, sint supuse legii aplicabile la data si locul unde se indeplinesc.

ART. 65

Formele aratate in art. 64, precum si cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sint supuse legii statului unde acesta se gaseste situat, chiar daca temeiul juridic al nasterii, transmiterii, restringerii sau stingerii dreptului real ori garantiei reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

CAP. 6

Mostenirea

ART. 66

Mostenirea este supusa:

- a) in ce priveste bunurile mobile, oriunde acestea s-ar afla, legii nationale pe care persoana decedata o avea la data mortii;
- b) in ce priveste bunurile imobile si fondul de comert, legii locului unde fiecare din aceste bunuri este situat.

ART. 67

Legea aplicabila mostenirii stabileste indeosebi:

- a) momentul deschiderii mostenirii;
- b) persoanele cu vocatie de a mosteni;
- c) calitatile cerute pentru a mosteni;
- d) exercitarea posesiei asupra bunurilor ramase de la defunct;
- e) conditiile si efectele optiunii succesoriale;
- f) intinderea obligatiei mostenitorilor de a suporta pasivul;
- g) drepturile statului asupra succesiunii vacante.

ART. 68

Testatorul poate supune transmiterea prin mostenire a bunurilor sale altei legi decit cea aratata in art. 66, fara a avea dreptul sa inlature dispozitiile ei imperative.

Legea astfel aleasa se aplica situatiilor prevazute la art. 67.

Intocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sint socotite valabile daca actul respecta conditiile de forma aplicabile, fie la data cind a fost intocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricareia dintre legile urmatoare:

- a) legea nationala a testatorului;
- b) legea domiciliului acestuia;
- c) legea locului unde actul a fost intocmit, modificat sau revocat;

- d) legea situatiei imobilului ce formeaza obiectul testamentului;
- e) legea instantei sau a organului care indeplineste procedura de transmitere a bunurilor mostenite.

CAP. 7

Actul juridic

ART. 69

Conditiiile de fond ale actului juridic unilateral sint stabilite de legea aleasa de catre autorul sau.

In lipsa, se aplica legea statului cu care actul juridic prezinta legaturile cele mai strinse, iar daca aceasta lege nu poate fi identificata, se aplica legea locului unde actul juridic unilateral este intocmit.

ART. 70

Actul juridic accesoriu este cirmuit de legea care se aplica fondului actului juridic principal, in lipsa unei manifestari de vointa diferita.

ART. 71

Conditiiile de forma ale unui act juridic sint stabilite de legea care ii cirmuieste fondul.

Actul se considera totusi valabil din punct de vedere al formei, daca indeplineste conditiile prevazute de una dintre legile urmatoarele:

- a) legea locului unde a fost intocmit;
- b) legea nationala sau legea domiciliului persoanei care l-a consimtit;
- c) legea aplicabila potrivit dreptului international privat al autoritatii care examineaza validitatea actului juridic.

ART. 72

In cazul in care legea aplicabila conditiilor de fond ale actului juridic impune, sub sanctiunea nulitatii, o anumita forma solemna, nici o alta lege dintre cele mentionate in art. 71 nu poate sa inlature aceasta cerinta, chiar daca actul a fost intocmit in strainatate.

CAP. 8

Obligatiile contractuale si extracontractuale

Sectiunea I

Conditiiile de fond ale contractului

ART. 73

Contractul este supus legii alese prin consens de parti.

ART. 74

Alegerea legii aplicabile contractului trebuie sa fie expresa ori sa rezulte neindoielnic din cuprinsul acestuia sau din circumstante.

ART. 75

Partile pot alege legea aplicabila totalitatii sau numai unei anumite parti a contractului.

ART. 76

Intelegerea privind alegerea legii aplicabile, potrivit art. 73, poate fi modificata prin acordul partilor.

Modificarea acordului asupra legii aplicabile, convenita ulterior datei incheierii contractului, are efect retroactiv, fara sa poata totusi:

- a) sa infirme validitatea formei acestuia; sau
- b) sa aduca atingere drepturilor dobindite intre timp de terti.

ART. 77

In lipsa unei legi alese conform art. 73, contractul este supus legii statului cu care prezinta legaturile cele mai strinse.

Se considera ca exista atare legaturi cu legea statului in care debitorul prestatiei caracteristice are, la data incheierii contractului, dupa caz, domiciliul sau, in lipsa, resedinta, ori fondul de comert sau sediul statutar.

Contractul referitor la un drept imobiliar sau la un drept de folosinta temporara asupra unui imobil are legaturile cele mai strinse cu legea statului unde acesta se afla situat.

ART. 78

Prin prestatie caracteristica se intelege:

a) prestatia partii care, in temeiul unui contract translativ, precum vinzarea sau altele similare, instraineaza un bun mobil;

b) prestatia partii care, in temeiul unui contract de inchiriere sau altele similare, pune la dispozitia unei persoane, pe o durata de timp determinata, folosinta unui bun;

c) prestatia indeplinita de mandatar, depozitar, antreprenor si, in general, de partea care, in contractele de servicii, o aduce la indeplinire;

d) prestatia garantului in contractele de garantie, de cautiune sau altele similare.

Prezumiile stabilite in alineatul precedent pot fi inlaturate daca partea interesata face dovada ca din circumstante rezulta ca exista legaturi mai strinse ale contractului cu legea unui stat.

ART. 79

Contractul care nu poate fi localizat in functie de prestatia caracteristica a uneia dintre parti este supus, cit priveste conditiile de fond, legii locului unde a fost incheiat.

Daca, in acest scop, partile aflate in state diferite au negociat prin schimb de scrisori, telegrame sau telefon, contractul se considera incheiat in tara domiciliului sau sediului partii de la care a pornit oferta ferma de contractare ce a fost acceptata.

ART. 80

Legea aplicabila fondului contractului, potrivit art. 73-79, se aplica indeosebi:

a) interpretarii naturii sale juridice si a clauzelor pe care le cuprinde;

b) executarii obligatiilor izvorite din contract;

c) consecintelor neexecutarii totale sau partiale a acestor obligatii, precum si evaluarii prejudiciului pe care l-a cauzat;

d) modului de stingere a obligatiilor izvorite din contract;

e) cauzelor de nulitate a contractului si consecintelor acesteia.

Modul de executare a obligatiilor izvorite din contract trebuie sa se conformeze legii locului de executare. Creditorul este obligat sa respecte aceasta lege in luarea masurilor destinate, potrivit contractului, sa preintimpine sau sa remedieze neexecutarea ori sa-i restringa efectele prejudiciabile.

ART. 81

Existenta si validitatea de fond a consimtamintului partilor referitor la legea aplicabila contractului sint determinate de insasi legea pe care au ales-o.

Daca legea mentionata declara nevalabila alegerea astfel convenita, contractul este cirmuit de legea aratata in art. 77-79.

ART. 82

Existenta si validitatea de fond a contractului contestat de catre una dintre parti se determina in conformitate cu legea care i s-ar fi aplicat daca era socotit ca valabil.

ART. 83

Efectele juridice ale tacerii partii care contesta ca si-a dat consimtamintul la un contract sint supuse legii nationale a persoanei fizice sau legii statutului organic al persoanei juridice in cauza.

ART. 84

Contractul dintre parti care isi au domiciliul sau sediul in state diferite se considera incheiat la data cind acceptarea a ajuns la cunostinta ofertantului.

Contractul, care prin natura sa ori la cererea beneficiarului, impune o executare imediata a prestatiei caracteristice, se considera incheiat in momentul cind debitorul acesteia a inceput executarea, afara numai daca ofertantul a cerut ca, in prealabil, sa i se comunice acceptarea. In acest ultim caz se aplica prevederile alineatului precedent.

ART. 85

Legea straina aplicabila contractului, in temeiul prezentului capitol, cuprinde dispozitiile sale de drept material, in afara de normele ei conflictuale.

Sectiunea a II-a

Conditii de forma si de publicitate ale contractului

ART. 86

Contractul este supus conditiilor de forma stabilite de legea prevazuta la art. 71 alin. 1, care se aplica in mod corespunzator.

Contractul se considera totusi valabil din punct de vedere al formei daca:

a) partile care se gasesc, la data cind l-au incheiat, in state diferite, au indeplinit conditiile de forma prevazute de legea unuia dintre aceste state;

b) reprezentantul partii a indeplinit conditiile de forma ale statului unde s-a aflat in momentul incheierii contractului.

ART. 87

Formele de publicitate necesare spre a conferi validitate sau opozabilitate contractului prin care se constituie, se modifica, se transmit ori se sting drepturi asupra bunurilor corporale, sint supuse legii locului unde acestea se afla sau sint situate.

Sectiunea a III-a

Contractul de vnzare

ART. 88

In lipsa unei legi convenite de parti spre a se aplica vnzarii mobiliare, aceasta este supusa legii statului in care vnzatorul are, la data incheierii contractului, dupa caz, domiciliul sau, in lipsa, resedinta ori fondul de comert sau sediul social.

ART. 89

Prin exceptie de la prevederile art. 88, contractul de vnzare-cumparare comerciala este supus legii statului in care cumparatorul are fondul de comert sau sediul social, daca:

a) negocierile au fost purtate si contractul a fost incheiat de catre parti prezente in acel stat; sau

b) contractul prevede in mod expres ca vnzatorul trebuie sa execute obligatia de livrare a marfii in acel stat.

ART. 90

Vnzarea prin licitatie, prin burse sau tirguri este supusa legii statului unde are loc incheierea pe aceasta cale a contractului, afara numai daca legea statului respectiv admite ca partile sa aleaga prin acord legea aplicabila si ele au procedat explicit la o asemenea alegere.

ART. 91

Legea aplicabila vnzarii, in temeiul art. 73, 76-77 si 88-90, cirmuieste indeosebi:

a) interpretarea contractului;

b) drepturile si obligatiile partilor;

c) executarea obligatiilor ce izvorasc din contract;

d) momentul de cind cumparatorul are dreptul la produsele si fructele bunului sau marfii transmise;

e) momentul de cind cumparatorul suporta riscurile referitoare la bunul sau marfa transmisa;

f) validitatea si efectele intre parti ale clauzelor de rezerva a proprietatii;

g) consecintele neexecutarii contractului, inclusiv obtinerea reparatiei pentru prejudicii, cu exceptia chestiunilor care sint supuse legii procedurale a forului;

h) modul de stingere a obligatiilor izvorite din contract, precum si decaderea intemeiata pe expirarea unui termen;

i) consecintele nulitatii contractului.

ART. 92

Legea statului unde se efectueaza receptia marfii stabileste, daca nu s-a convenit expres altfel, termenele si procedura de verificare cantitativa si calitativa, precum si masurile ce pot fi luate referitor la aceste bunuri in cazul in care sint refuzate.

Sectiunea a IV-a

Contractul de intermediere

[ART. 93](#)

In raporturile dintre reprezentant si mandatar sau comisionar se aplica, daca nu s-a convenit altfel, legea statului in care intermediarul exercita imputernicirea.

In cazul in care acesta exercita, cu titlu profesional, functia de intermediar sau agent, se aplica legea sediului sau profesional.

[ART. 94](#)

Legea aratata in art. 93 se aplica indeosebi:

- a) existentei, intinderii, modificarii si incetarii puterilor intermediarului;
- b) consecintelor depasirii acestor puteri sau folosirii lor abuzive;
- c) facultatii intermediarului de a delega, in totul sau in parte, puterile si de a desemna un intermediar aditional sau substituit;
- d) posibilitatii ca intermediarul sa incheie un contract pentru reprezentat, cind exista riscul unui conflict de interese intre el insusi si reprezentat;
- e) clauzei de neconcurenta;
- f) cazurilor de prejudicii care urmeaza sa fie reparate.

[ART. 95](#)

Raporturile dintre persoana reprezentata si terti sint supuse, daca nu au convenit explicit altfel, legii unde se afla sediul profesional al intermediarului.

In lipsa unui asemenea sediu, se aplica legea statului unde a actionat intermediarul, daca pe teritoriul respectiv se afla:

- a) sediul, domiciliul sau resedinta persoanei reprezentate; sau
- b) sediul, domiciliul sau resedinta tertului; sau
- c) sediul bursei, tirgului sau locului unde s-a organizat o licitatie la care a participat intermediarul spre a indeplini imputernicirea.

[ART. 96](#)

Legea aratata de art. 95 stabileste indeosebi efectele actelor pe care intermediarul le-a incheiat in exercitiul real sau pretins al imputernicirii.

[ART. 97](#)

Modul de executare a imputernicirii trebuie sa se conformeze conditiilor stabilite de legea statului unde are loc executarea.

[ART. 98](#)

Intermediarul care a comunicat cu tertul dintr-un stat in altul, prin scrisori, telegrame, telex, telefon sau alte mijloace de telecomunicatie, este socotit ca a actionat de la sediul sau profesional ori, in lipsa, de la domiciliul sau resedinta sa.

[ART. 99](#)

Daca reprezentatul, intermediarul sau tertul are mai multe sedii profesionale in state diferite, se tine seama de cel care prezinta legatura cea mai strinsa cu actul indeplinit de intermediar.

[ART. 100](#)

Reprezentarea care are ca obiect acte de administrare sau de dispozitie referitoare la un imobil este supusa legii situatiei bunului.

Sectiunea a V-a

Contractul de munca

[ART. 101](#)

Legea convenita de parti, potrivit art. 73 si 76, spre a cirmui contractul de munca este aplicabila numai in masura in care nu aduce restrangeri ocrotirii pe care o asigura salariatului dispozitiile imperative ale legii aplicabile in lipsa unei atare alegeri.

[ART. 102](#)

Contractul de munca este supus, daca partile nu au convenit altfel, legii statului pe al carui teritoriu:

- a) salariatul isi indeplineste in mod obisnuit munca, in temeiul contractului, chiar daca este temporar detasat intr-un alt stat;
- b) se afla sediul intreprinderii care a angajat salariatul, daca acesta isi indeplineste munca, prin natura functiei sale; in cazul in care totusi

exista legaturi mai puternice ale contractului de munca cu un alt stat, devine aplicabila legea acestuia.

Sectiunea a VI-a

Alte contracte

ART. 103

In lipsa de lege convenita de parti se aplica:

- a) in contractele de executare de lucrari, legea sediului antreprenorului;
- b) in contractele de transport, de expeditii si altele similare, legea sediului transportatorului sau expeditorului;
- c) in contractele bancare, inclusiv cele de garantie bancara autonoma, legea sediului intreprinderii de credit; in raporturile dintre cele doua banci se aplica legea celei care presteaza serviciul in favoarea celeilalte;
- d) in contractele de asigurare impotriva riscurilor, legea sediului asiguratorului; aceasta lege se aplica, de asemenea, cesiunii sau gajarii politei de asigurare;
- e) in contractele de depozit, legea sediului depozitarului;
- f) donatiei, legea nationala a donatorului.

Sectiunea a VII-a

Imbogatirea fara cauza si gestiunea de afaceri

ART. 104

Imbogatirea fara cauza a unei persoane fizice sau juridice este supusa legii statului unde s-a produs.

ART. 105

In cazul in care imbogatirea fara cauza decurge dintr-o prestatie intemeiata pe un raport juridic anulat*) sau ale carui efecte incetaseră in orice alt mod, legea acestuia este aplicabila si imbogatirii.

*) Conform [RECTIFICARII nr. 105 din 20 septembrie 1992](#), publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 254 din 26 octombrie 1993, in [Legea nr. 105/1992](#) cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, se face urmatoarea rectificare:

- La articolul 105, in loc de "...raport juridic anual..." se va citi "...raport juridic anulat...".

ART. 106

Gestiunea de afaceri este supusa legii locului unde persoana care indeplineste actele curente de gestiune exercita aceasta activitate.

Sectiunea a VIII-a

Actul ilicit

ART. 107

Legea statului unde are loc un fapt juridic stabileste daca acesta constituie un act ilicit si il cirmuieste indeosebi in ce priveste:

- a) capacitatea delictuala;
- b) conditiile si intinderea raspunderii;
- c) cauzele de limitare sau de exonerare de raspundere si de impartire a raspunderii intre autor si victima;
- d) raspunderea comitetului pentru fapta prepusului;
- e) natura daunelor care pot sa dea loc la reparatie;
- f) modalitatile si intinderea reparatiei;
- g) transmisibilitatea dreptului la reparatie;
- h) persoanele indreptatite sa obtina reparatia pentru prejudiciul suferit.

ART. 108

In cazul in care toate sau o parte din consecintele pagubitoare ale actului ilicit se produc intr-un alt stat decit in cel unde a avut loc, se aplica reparatiei corelative legea acestui stat, in conformitate cu dispozitiile de la lit. b)-h) din art. 107.

ART. 109

Persoana prejudiciata poate introduce actiunea de despagubiri direct impotriva asiguratorului de raspundere civila daca legea contractului de asigurare o admite.

[ART. 110](#)

Regulile de securitate si de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie sa fie respectate in toate cazurile.

[ART. 111](#)

Dispozitiile art. 107-110 se aplica in mod corespunzator oricarei forme de raspundere izvorita din acte ilicite, daca nu se dispune expres altfel in sectiunile urmatoare.

Sectiunea a IX-a

Raspunderea pentru atingeri aduse personalitatii

[ART. 112](#)

Pretentiile de reparatii intemeiate pe o atingere adusa personalitatii de catre mass-media, indeosebi prin presa, radio, televiziune sau orice alt mijloc public de informare, sint cirmuite, la alegerea persoanei lezate, de:

- a) legea statului domiciliului sau resedintei sale;
- b) legea statului in care s-a produs rezultatul pagubitor;
- c) legea statului in care autorul daunei isi are domiciliul sau resedinta ori sediul social.

In cazurile prevazute la lit. a) si b) se cere si conditia ca autorul daunei sa fi trebuit in mod rezonabil sa se astepte ca efectele atingerii aduse personalitatii sa se produca in unul din cele doua state.

[ART. 113](#)

Dreptul de replica impotriva daunelor aduse personalitatii este supus legii statului in care a aparut publicatia sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Sectiunea a X-a

Raspunderea pentru produse

[ART. 114](#)

Pretentiile de reparatii intemeiate pe un defect al produsului, pe o descriere defectuoasa de natura sa creeze confuzii sau pe lipsa instructiunilor de folosire sint supuse, la alegerea consumatorului prejudiciat:

- a) legii domiciliului sau resedintei sale obisnuite;
- b) legii statului de unde a fost dobindit produsul, afara numai daca fabricantul, producatorul sau furnizorul face dovada ca produsul a fost pus in circulatie pe piata acelui stat fara consimtamentul sau.

[ART. 115](#)

Pretentiile de reparatii prevazute la art. 114 pot fi formulate daca produsul face parte din cele destinate unei folosinte personale sau familiale a consumatorului si este lipsit de legatura cu activitatea sa profesionala sau comerciala.

[ART. 116](#)

Instantele din Romania pot sa acorde despagubiri conform art. 114, intemeiate pe o lege straina, numai in limitele stabilite de legea romana pentru prejudicii corespunzatoare.

Sectiunea a XI-a

Raspunderea pentru concurenta neloiala

[ART. 117](#)

Pretentiile de reparatii intemeiate pe un act de concurenta neloiala sau pe un alt act care provoaca restringeri nelegitime liberei concurente sint supuse legii statului pe a carui piata s-a produs rezultatul daunator.

[ART. 118](#)

Poate fi aplicata, de asemenea, la cererea persoanei prejudiciate, in locul legii aratate la art. 117:

- a) legea statului de sediu al acestei persoane, daca actul de concurenta neloiala a produs daune care o privesc in exclusivitate;
- b) legea contractului dintre parti, daca actul de concurenta neloiala a fost savirsit si a adus prejudicii raporturilor dintre ele.

[ART. 119](#)

Instantele din Romania pot acorda despagubiri, conform art. 117 si 118, intemeiate pe o lege straina, numai in limitele stabilite de legea romana pentru prejudicii corespunzatoare.

Sectiunea a XII-a
Transmiterea si stingerea obligatiilor

[ART. 120](#)

Cesiunea de creanta este supusa, daca partile nu au convenit altfel, legii creantei cedate. Alegerea altei legi, prin acordul cedentului si cesionarului, nu este opozabila debitorului cedat decit cu consimtamintul sau.

Obligatiile dintre cedent si cesionar sint supuse legii care se aplica raportului juridic pe care s-a bazat cesiunea.

[ART. 121](#)

Subrogarea conventionala este supusa, daca partile nu au convenit altfel, legii obligatiei al carei creditor este inlocuit.

Subrogarea legala este supusa legii in temeiul careia o persoana poate sau trebuie sa dezintereseze pe creditor. Aceasta lege stabileste:

a) daca platitorul se subroga in locul creditorului originar, in raporturile sale cu debitorul;

b) drepturile ce pot fi exercitate impotriva debitorului.

[ART. 122](#)

Delegatia si novatia sint supuse legii aplicabile obligatiei care le formeaza obiectul.

[ART. 123](#)

Compensatia este supusa legii aplicabile creantei careia i se opune stingerea, partiala sau totala, prin compensatie.

Sectiunea a XIII-a
Dispozitii comune

[ART. 124](#)

Creditorul care isi valorifica drepturile impotriva mai multor debitori trebuie sa se conformeze legii aplicabile in raporturile sale cu fiecare dintre ei.

[ART. 125](#)

Dreptul unui debitor de a exercita regresul impotriva unui codebitor exista numai daca legile aplicabile ambelor datorii il admit.

Conditiiile de exercitare a regresului sint determinate de legea aplicabila datoriei pe care codebitorul o are fata de creditorul urmaritor.

Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat si debitorul platitor sint supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urma.

Dreptul unei institutii publice de a exercita regresul este stabilit de legea sa organica. Admisibilitatea si exercitiul regresului sint cirmuite de dispozitiile alin. 2 si 3 din prezentul articol.

[ART. 126](#)

Moneda de plata este definita de legea statului care a emis-o.

Efectele pe care moneda le exercita asupra intinderii unei datorii sint determinate de legea aplicabila datoriei.

Legea statului in care trebuie efectuata plata determina in ce anume moneda urmeaza ca ea sa fie facuta, afara numai daca, in raporturile de drept international privat nascute din contract, partile au convenit o alta moneda de plata.

[CAP. 9](#)

Cambia, biletul la ordin si cecul

Sectiunea I
Dispozitii comune

[ART. 127](#)

Persoana care, potrivit legii sale nationale, este lipsita de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet de ordin sau cec, se obliga totusi valabil printr-un asemenea titlu, daca semnatura a fost data intr-un stat a carui lege il considera capabil pe subscriitor.

ART. 128

Angajamentul asumat in materie de cambie, bilet de ordine sau cec este supus conditiilor de forma ale legii statului unde angajamentul a fost scris. In materie de cec, indeplinirea conditiilor de forma prevazute de legea locului platii este suficienta.

Daca angajamentul este nevalabil, potrivit legii aratate in alineatul precedent, dar se conformeaza legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de forma a primului angajament nu infirma validitatea celui ulterior.

ART. 129

Termenele stabilite pentru exercitarea actiunii de regres sint determinate, fata de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat nastere.

ART. 130

Forma si termenele de protest, cit si conditiile de forma ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor in materie de cambie, bilet la ordin sau cec sint stabilite de legea statului unde trebuie intocmit protestul sau un alt act necesar.

Sectiunea a II-a

Cambia si biletul la ordin

ART. 131

Efectele obligatiilor acceptantului unei cambii si semnatarului unui bilet la ordin sint supuse legii locului unde aceste titluri sint platibile.

Efectele pe care le produc semnaturile celorlalti obligati prin cambie sau prin bilet la ordin sint determinate de legea statului pe teritoriul caruia au fost date semnaturile.

ART. 132

Legea locului unde titlul a fost constituit stabileste daca posesorul cambiei dobindeste creanta care a dat loc emisiunii titlului.

ART. 133

Legea statului unde este platibila cambia stabileste daca acceptarea poate fi restrinsa la o parte din suma, precum si daca posesorul titlului este sau nu obligat sa primeasca o plata partiala.

ART. 134

Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sint platibile determina masurile ce pot fi luate in caz de pierdere sau furt al titlului.

Sectiunea a III-a

Cecul

ART. 135

Legea statului unde cecul este platibil determina persoanele asupra carora poate fi tras un asemenea titlu.

ART. 136

In cazul in care, potrivit legii aratate in art. 135, cecul este nul din cauza ca a fost tras asupra unei persoane neindreptatite, obligatiile ce decurg din semnaturile puse pe titlu in alte state, ale caror legi nu cuprind o asemenea restrictie, sint valabile.

ART. 137

Legea statului pe al carui teritoriu au fost subscribe obligatiile ce decurg din cec determina efectele acestor obligatii.

ART. 138

Legea statului unde cecul este platibil determina indeosebi:

- a) daca titlul trebuie tras la vedere sau daca poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum si efectele postdatarii;
- b) termenul de prezentare;
- c) daca cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat si care sint efectele produse de aceste mentiuni;
- d) daca posesorul poate cere si daca este obligat sa primeasca o plata partiala;
- e) daca cecul poate fi barat sau poate sa cuprinda clauza "platibil in cont" ori o expresie echivalenta si care sint efectele acestei barari, clauze sau expresii echivalente;

- f) daca posesorul are drepturi speciale asupra provizionului si care este natura lor;
- g) daca tragatorul poate sa revoce cecul sau sa faca opozitie la plata acestuia;
- h) masurile care pot fi luate in caz de pierdere sau de furt al cecului;
- i) daca un protest sau o constatare echivalenta este necesara pentru conservarea dreptului de regres impotriva girantilor, tragatorului si celorlalti obligati.

CAP. 10

Navigatia civila, fluviala, maritima si aeriana

Sectiunea I

Dispozitii comune

ART. 139

Legea pavilionului navei sau legea statului de inmatriculare a aeronavei se aplica faptelor si actelor juridice intervenite la bord, daca, in conformitate cu natura lor, acestea sint supuse legii locului unde au survenit.

In porturi si aeroporturi se aplica legea locala.

ART. 140

Legea pavilionului navei sau statului de inmatriculare a aeronavei cirmuieste indeosebi:

- a) puterile, competentele si obligatiile comandantului navei sau aeronavei;
- b) contractul de angajare a personalului navigant, daca partile nu au ales o alta lege;
- c) raspunderea armatorului navei sau intreprinderii de transport aerian pentru faptele si actele comandantului si echipajului;
- d) drepturile reale si de garantie asupra navei sau aeronavei, precum si formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit si se sting asemenea drepturi.

Sectiunea a II-a

Nave fluviale si maritime

ART. 141

Raspunderea izvorita dintr-un abordaj survenit intr-un port sau in apele teritoriale este supusa legii locului abordajului.

In marea libera, abordajul este supus legii nationale comune a navelor, iar daca nationalitatea difera, legii navei avariate. In cazul cind ambele nave sint avariate, iar una are nationalitate romana, se aplica legea romana, daca nava avariata nu alege legea nationala a celeilalte nave*).

In zona economica exclusiva a Romaniei, abordajul este supus legii romane.

*) Conform [RECTIFICARII nr. 105 din 20 septembrie 1992](#), publicata in MONITORUL OFICIAL nr. 254 din 26 octombrie 1993, in [Legea nr. 105/1992](#) cu privire la reglementarea raporturilor de drept international privat, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, se face urmatoarea rectificare:

- La articolul 141 alineatul 2, in loc de "...daca nava avariata nu alege nationalitatea celeilalte nave" se va citi "daca nava avariata nu alege legea nationala a celeilalte nave".

ART. 142

Obligatiile ce decurg din actele de asistenta si salvare a persoanelor si bunurilor sint supuse legii locului evenimentului, daca acesta s-a produs in apele teritoriale, iar daca a survenit in marea libera, legii nationale a navei care a acordat asistenta sau a realizat salvarea.

Legea aratata in alineatul precedent stabileste, de asemenea, modul de repartizare a compensatiei pentru asistenta si salvare intre armator si echipajul navei salvatoare sau care a acordat asistenta tehnica.

Sectiunea a III-a

Aeronavele

ART. 143

Dispozitiile legii romane referitoare la rutele si securitatea zborului in spatiul aerian roman se aplica oricarei aeronave, independent de statul inmatricularii, precum si echipajului si calatorilor aflati la bord.

ART. 144

Daunele cauzate pe sol de aeronava sint supuse legii statului pe al carui teritoriu s-au produs.

In marea libera si in alte spatii nesupuse vreunei suveranitati se aplica raspunderii izvorite dintr-un abordaj, in mod corespunzator, legea prevazuta de art. 141 alin. 2.

CAP. 11

Prescriptia achizitiva si extinctiva

ART. 145

Uzucapiunea este cirmuita de legea statului unde bunul se afla la inceperea termenului de posesie, prevazut in acest scop.

ART. 146

In cazul in care bunul a fost adus intr-un alt stat, unde se implineste durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere sa se aplice legea acestui din urma stat, daca sint reunite, cu incepere de la data deplasarii bunului, toate conditiile cerute de mentionata lege.

ART. 147

Prescriptia extinctiva a dreptului la actiune este supusa legii care se aplica dreptului subiectiv insusi.

CAP. 12

Norme de procedura in materie de drept international privat

Sectiunea I

Competenta jurisdictionala

ART. 148

Instantele judecatoresti romane sint competente, in conditiile prevazute de dispozitiile ce urmeaza, sa solutioneze procesele dintre o parte romana si o parte straina sau numai dintre straini, persoane fizice sau persoane juridice.

ART. 149

Instantele judecatoresti romane sint competente daca:

1. piritul sau unul dintre piriti are domiciliul, resedinta sau fondul de comert in Romania; daca piritul din strainatate nu are domiciliul cunoscut, cererea se introduce la instanta domiciliului sau resedintei reclamantului din tara;

2. sediul piritului, persoana juridica, se afla in Romania; in sensul prezentului articol, persoana juridica straina este socotita cu sediul in Romania si in cazul cind are pe teritoriul tarii o filiala, o sucursala, o agentie sau o reprezentanta;

3. reclamantul din cererea de pensie de intretinere are domiciliul in Romania;

4. locul unde a luat nastere sau trebuia executata, fie chiar in parte, o obligatie izvorita dintr-un contract, se afla in Romania;

5. locul unde a intervenit un fapt juridic din care decurg obligatii extra-contractuale cu efectele sale se afla in Romania;

6. statia feroviara sau rutiera, precum si portul sau aeroportul de incarcare sau descarcare a pasagerilor sau marfii transportate se afla in Romania;

7. bunul asigurat sau locul unde s-a produs riscul se afla in Romania;

8. ultimul domiciliu al defunctului sau bunuri ramase de la acesta se afla in Romania;

9. imobilul la care se refera cererea se afla in Romania.

ART. 150

Instantele romane sint, de asemenea, competente sa judece:

1. procese dintre persoane cu domiciliul in strainatate, referitoare la acte sau fapte de stare civila inregistrate in Romania, daca cel putin una dintre parti este cetatean roman;
2. procese referitoare la ocrotirea minorului sau interzisului, cetatean roman cu domiciliul in strainatate;
3. declararea mortii prezumate a unui cetatean roman, chiar daca el se afla in strainatate la data cind a intervenit disparitia. Pina la luarea unor masuri provizorii de catre instanta romana, ramin valabile masurile provizorii luate de instanta straina;
4. procese privitoare la ocrotirea in strainatate a proprietatii intelectuale a unei persoane domiciliata in Romania, cetatean roman sau strain fara cetatenie, daca prin conventia partilor nu s-a stabilit o alta competenta;
5. procese dintre straini, daca acestia au convenit expres astfel, iar raporturile juridice privesc drepturi de care ei pot dispune, in legatura cu bunuri sau interese ale persoanelor din Romania;
6. procese referitoare la abordajul unor nave sau aeronave, precum si cele referitoare la asistenta sau la salvarea unor persoane sau unor bunuri in marea libera ori intr-un loc sau spatiu nesupus suveranitatii vreunui stat, daca:
 - a) nava sau aeronava are nationalitatea romana;
 - b) locul de destinatie sau primul port sau aeroport, unde nava sau aeronava a ajuns, se gaseste pe teritoriul Romaniei;
 - c) nava sau aeronava a fost sechestrata in Romania;
 - d) piritul are domiciliul sau resedinta in Romania;
7. falimentul sau orice alta procedura judiciara privind incetarea platilor in cazul unei societati comerciale straine cu sediul in Romania;
8. orice alte procese prevazute de lege.

[ART. 151](#)

Instantele romane sint exclusiv competente sa judece procesele privind raporturi de drept international privat referitoare la:

1. acte de stare civila intocmite in Romania si care se refera la persoane domiciliata in Romania, cetateni romani sau straini fara cetatenie;
2. incuviintarea adoptiei, daca cel ce urmeaza a fi adoptat are domiciliul in Romania si este cetatean roman sau strain fara cetatenie;
3. tutela si curatela privind ocrotirea unei persoane domiciliata in Romania, cetatean roman sau strain fara cetatenie;
4. punerea sub interdictie a unei persoane care are domiciliul in Romania;
5. desfacerea, anulara sau nulitatea casatoriei, precum si alte litigii dintre sotii, cu exceptia celor privind imobile situate in strainatate, daca, la data cererii, ambii sotii domiciliaza in Romania, iar unul dintre ei este cetatean roman sau strain fara cetatenie;
6. mostenirea lasata de o persoana care a avut ultimul domiciliu in Romania;
7. imobile situate pe teritoriul Romaniei;
8. executarea silita a unui titlu executoriu pe teritoriul Romaniei.

[ART. 152](#)

Instantele din Romania pot sa dispuna, la cerere, masuri asiguratorii in cazuri urgente, spre a ocroti drepturi, interese sau bunuri ce au legatura cu jurisdictia lor, chiar daca nu sint competente, potrivit dispozitiilor prezentului capitol, sa solutioneze in fond procesul in vederea caruia sau in cursul caruia masurile sint necesare.

[ART. 153](#)

In cazul in care o jurisdictie straina se declara necompetenta sa solutioneze o actiune formulata de catre un cetatean roman, aceasta poate fi introdusa la instanta din Romania cu care procesul prezinta cele mai strinse legaturi.

[ART. 154](#)

Daca partile au supus, prin conventie, litigiul dintre ele sau litigiile ce se vor naste din actul pe care l-au incheiat, competentei unei anumite instante, aceasta va fi investita cu competenta jurisdictionala, afara numai daca:

1. instanta este straina, iar litigiul intra in competenta exclusiva a unei instante romane;

2. instanta este romana, iar una dintre parti invedereaza ca o instanta straina este exclusiv competenta.

ART. 155

In cazul in care instantele romane sint competente, potrivit dispozitiilor prezentului capitol, si nu se poate stabili care anume dintre ele este indreptatita sa solutioneze procesul, cererea va fi indreptata, potrivit regulilor de competenta materiala, la Judecatoria sectorului 1 al municipiului Bucuresti sau la Tribunalul municipiului Bucuresti.

ART. 156

Competenta instantelor romane, stabilita conform art. 148-152, nu este inlaturata prin faptul ca acelasi proces sau un proces conex a fost dedus in fata unei instante judecatoresti straine.

ART. 157

Instanta sesizata verifica, din oficiu, competenta sa de a solutiona procesul privind raporturi de drept international privat si, in cazul in care nu este competenta nici ea si nici o alta instanta romana, respinge cererea ca nefiind de competenta instantelor romane.

Sectiunea a II-a

Legea aplicabila in procesele de drept international privat

ART. 158

Capacitatea procesuala a fiecareia dintre partile in proces este cirmuita de legea sa nationala.

ART. 159

In procesele privind raporturi de drept international privat instantele romane aplica legea procedurala romana, daca nu s-a dispus altfel in mod expres.

Legea romana stabileste si daca o anumita problema este de drept procedural sau de drept material.

ART. 160

Obiectul si cauza actiunii civile, in procesele privind raporturile de drept international privat, sint determinate de legea care reglementeaza fondul raportului juridic litigios. Dupa aceeasi lege se determina calitatea procesuala a partilor.

ART. 161

Mijloacele de proba pentru dovedirea unui act juridic si puterea doveditoare a in scrisului care il constata sint cele prevazute de legea locului incheierii actului juridic sau de legea aleasa de parti, daca ele aveau dreptul sa o aleaga.

Proba faptelor se face potrivit legii locului unde ele s-au produs.

Cu toate acestea, va fi aplicabila legea romana, daca aceasta admite si alte mijloace de proba decit cele prevazute de legile aratate la alin. 1 si 2.

Legea romana este aplicabila si in cazul in care ea ingaduie proba cu martori si cu prezumtii ale instantei, chiar daca aceste mijloace de proba nu sint admisibile potrivit legii straine.

Dovada starii civile si puterea doveditoare a actelor de stare civila sint reglementate de legea locului unde s-a intocmit in scrisul invocat.

Administrarea probelor se face potrivit legii romane.

ART. 162

Actele oficiale intocmite sau legalizate de catre o autoritate straina pot fi folosite in fata instantelor romane numai daca sint supralegalizate, pe cale administrativa ierarhica si in continuare de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Romaniei, spre a li se garanta astfel autenticitatea semnaturilor si sigiliului.

Supralegalizarea pe cale administrativa este supusa procedurii stabilite de statul de origine a actului, urmata de supralegalizarea efectuata fie de catre misiunea diplomatica sau oficiul consular roman din statul de origine, fie de catre misiunea diplomatica sau oficiul consular al statului de origine in Romania si, in continuare, in ambele situatii, de catre Ministerul Afacerilor Externe.

Scutirea de supralegalizare este permisa in temeiul legii, al unei intelegeri internationale la care este parte Romania sau pe baza de reciprocitate.

Supralegalizarea actelor intocmite sau legalizate de instantele romane se face, din partea autoritatilor romane, de catre Ministerul Justitiei si Ministerul Afacerilor Externe, in aceasta ordine.

Sectiunea a III-a

Conditia strainului ca parte in proces

ART. 163

Strainii, persoane fizice si persoane juridice au, in conditiile legii, in fata instantelor romane, aceleasi drepturi si aceleasi obligatii procedurale ca si persoanele fizice de cetatenie romana si persoanele juridice romane.

Cetatenii straini beneficiaza in fata instantelor romane, in procesele privind raporturile de drept international privat, de scutiri sau reduceri de taxe si alte cheltuieli de procedura, precum si de asistenta juridica gratuita, in aceeasi masura si in aceleasi conditii ca si cetatenii romani, sub conditia reciprocitatii cu statul de cetatenie sau de domiciliu al solicitantilor.

Sub aceeasi conditie a reciprocitatii, reclamantul de cetatenie straina nu poate fi obligat sa depuna cautiune ori vreo alta garantie, pentru motivul ca este strain sau ca nu are domiciliul ori sediul in Romania.

ART. 164

In cazul in care reprezentarea ori asistarea strainului lipsit de capacitate sau cu capacitate de exercitiu restrinsa nu a fost asigurata potrivit legii sale nationale, iar din aceasta cauza judecarea procesului intirzie, instanta ii va putea numi in mod provizoriu un curator special.

Sectiunea a IV-a

Efectele hotaririlor straine

ART. 165

In cazul prezentei legi, termenul de hotariri straine se refera la actele de jurisdictie ale instantelor judecatoresti, notariatelor sau oricaror autoritati competente dintr-un alt stat.

ART. 166

Hotaririle straine sint recunoscute de plin drept in Romania, daca se refera la statutul civil al cetatenilor statului unde au fost pronuntate sau daca, fiind pronuntate intr-un stat tert, au fost recunoscute mai intii in statul de cetatenie al fiecarei parti.

ART. 167

Hotaririle referitoare la alte procese decit cele aratate in art. 166 pot fi recunoscute in Romania, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, daca sint indeplinite cumulativ urmatoarele conditii:

- a) hotarirea este definitiva, potrivit legii statului unde a fost pronuntata;
- b) instanta care a pronuntat-o a avut, potrivit legii mentionate, competenta sa judece procesul;
- c) exista reciprocitate in ce priveste efectele hotaririlor straine intre Romania si in statul instantei care a pronuntat hotarirea.

Daca hotarirea a fost pronuntata in lipsa partii care a pierdut procesul, trebuie sa se constate, de asemenea, ca i-a fost inminata in timp util citatia pentru termenul de dezbateri in fond, cit si actul de sesizare a instantei si ca i s-a dat posibilitatea de a se apara si de a exercita calea de atac impotriva hotaririi.

Caracterul nedefinitiv al hotaririi straine, decurgind din omisiunea citarii persoanei care nu a participat la proces in fata instantei straine, poate fi invocat numai de catre acea persoana.

ART. 168

Recunoasterea hotaririi straine poate fi refuzata in unul dintre urmatoarele cazuri:

1. hotarirea este rezultatul unei fraude comise in procedura urmata in strainatate;

2. hotarirea incalca ordinea publica de drept international privat roman; constituie un asemenea temei de refuz al recunoasterii incalcare dispozitiilor art. 151 privitoare la competenta exclusiva a jurisdictiei romane;

3. procesul a fost solutionat intre aceleasi parti printr-o hotarire, chiar nedefinitiva, a instantelor romane sau se afla in curs de judecare in fata acestora la data sesizarii instantei straine.

Recunoasterea nu poate fi refuzata pentru singurul motiv ca instanta care a pronuntat hotarirea straina a aplicat o alta lege decit cea determinata de dreptul international privat roman, afara numai daca procesul priveste starea civila si capacitatea unui cetatean roman, iar solutia adoptata difera de cea la care s-ar fi ajuns potrivit legii romane.

ART. 169

Sub rezerva verificarii conditiilor prevazute de art. 167 si 168, instanta romana nu poate proceda la examinarea in fond a hotaririi straine si nici la modificarea ei.

ART. 170

Cererea de recunoastere se rezolva pe cale principala de tribunalul judetean in circumscriptia caruia isi are domiciliul sau sediul cel care a refuzat recunoasterea hotaririi straine.

Cererea de recunoastere poate fi, de asemenea, rezolvata pe cale incidenta, de catre instanta sesizata cu un proces avind un alt obiect, in cadrul caruia se ridica exceptia puterii lucrului judecat, intemeiata pe hotarirea straina.

ART. 171

Cererea de recunoastere a hotaririi straine se intocmeste potrivit cerintelor prevazute de legea procedurala romana si va fi insotita de urmatoarele acte:

- a) copia hotaririi straine;
- b) dovada caracterului definitiv al acesteia;
- c) copia dovezii de inminare a citatiei si actului de sesizare, comunicate partii care a fost lipsa in instanta straina sau orice alt act oficial care sa ateste ca citatia si actul de sesizare au fost cunoscute, in timp util, de catre partea impotriva careia s-a luat hotarirea;
- d) orice alt act, de natura sa probeze, in completare, ca hotarirea straina indeplineste celelalte conditii prevazute de art. 167.

Actele prevazute in alin. 1 vor fi insotite de traduceri autorizate si vor fi supralegalizate, cu respectarea dispozitiilor art. 162. Supralegalizarea nu se cere in cazul in care partile sint de acord cu depunerea de copii certificate pentru conformitate.

ART. 172

Cererea de recunoastere a hotaririi straine se solutioneaza pe cale principala prin hotarire, iar pe cale incidenta prin incheiere interlocutorie, in ambele cazuri dupa citarea partilor.

Cererea poate fi solutionata fara citarea partilor daca, din hotarirea straina, rezulta ca piritul a fost de acord cu admiterea actiunii.

ART. 173

Hotaririle straine, care nu sint aduse la indeplinire, de bunavoie de catre cei obligati a le executa, pot fi puse in executare pe teritoriul Romaniei, pe baza incuviintarii date, la cererea persoanei interesate, de catre tribunalul judetean in circumscriptia caruia urmeaza sa se efectueze executarea.

Hotaririle straine prin care s-au luat masuri asiguratorii si cele date cu executarea provizorie nu pot fi puse in executare pe teritoriul Romaniei.

ART. 174

Executarea hotaririi straine se incuviinteaza cu respectarea conditiilor prevazute de art. 167, cit si a celor ce urmeaza:

- a) hotarirea este executorie potrivit legii instantei care a pronuntat-o;
- b) dreptul de a cere executarea silita nu este prescris potrivit legii romane.

Dispozitiile art. 168 si 169 sint aplicabile in mod corespunzator si cererii de incuviintare a executarii.

ART. 175

Cererea de incuviintare a executarii, intocmita in conditiile prevazute de art. 171, va fi insotita si de dovada caracterului executor al hotaririi straine, eliberata de instanta care a pronuntat-o.

[ART. 176](#)

Cererea de incuviintare a executarii se solutioneaza prin hotarire, dupa citarea partilor.

In cazul in care hotarirea straina contine solutii asupra mai multor capete de cerere, care sint dissociabile, incuviintarea poate fi acordata separat.

[ART. 177](#)

Pe baza hotaririi definitive de incuviintare a executarii se emite titlul executoriu, in conditiile legii romane, mentionindu-se in titlu si hotarirea de incuviintare.

[ART. 178](#)

Hotarirea straina, data de catre o instanta competenta, are forta probanta in fata instantelor romane cu privire la situatiile de fapt pe care le constata.

Sectiunea a V-a

Tranzactiile judiciare

[ART. 179](#)

Tranzactiile judiciare incheiate in strainatate produc in Romania efectele ce decurg din legea care le-a fost aplicata, in conditiile art. 173 alin. 1 si art. 174-178.

Sectiunea a VI-a

Arbitrajul de drept international privat

[ART. 180](#)

In cazul in care partile in proces au incheiat o conventie arbitrala, pe care una dintre ele o invoca in instanta judecatoreasca, aceasta isi verifica competenta.

Instanta va retine spre solutionare procesul daca:

- a) piritul si-a formulat apararile in fond, fara nici o rezerva intemeiata pe conventia arbitrala; sau
- b) conventia arbitrala este lovita de nulitate ori inoperanta; sau
- c) tribunalul arbitral nu poate fi constituit din cauze vadit imputabile piritului in arbitraj.

[ART. 181](#)

Dispozitiile art. 167-178 privind recunoasterea si executarea hotaririlor judecatoresti straine se aplica, in mod corespunzator, si sentintelor arbitrale straine.

[CAP. 13](#)

Dispozitii finale

[ART. 182](#)

Prezenta lege intra in vigoare la 60 de zile de la data publicarii ei in Monitorul Oficial al Romaniei.

[ART. 183](#)

Pe data intrarii in vigoare a prezentei legi se abroga art. 2 din Codul civil, art. 375 din Codul de procedura civila, precum si orice dispozitii contrare.

Aceasta lege a fost adoptata de Senat in sedinta din 4 februarie 1991.

PRESEDINTELE SENATULUI
academician ALEXANDRU BIRLADEANU

Aceasta lege a fost adoptata de Camera Deputatilor in sedinta din 7 septembrie 1992, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

PRESEDINTELE CAMEREI DEPUTATILOR

